

WYROK Z DNIA 15 CZERWCA 2011 R.
SNO 24/11

Przewodniczący: sędzia SN Wiesław Kozielowicz.

Sędziowie SN: Krzysztof Strzelczyk (sprawozdawca), Jerzy Kuźniar.

Sąd Najwyższy – Sąd Dyscyplinarny po rozpoznaniu w Izbie Karnej na rozprawie w dniu 15 czerwca 2011 r., z udziałem sędziego Sądu Okręgowego – Zastępcy Rzecznika Dyscyplinarnego Sądu Okręgowego oraz protokolanta sprawy obwinionego byłego sędziego Sądu Rejonowego z powodu odwołania Ministra Sprawiedliwości wniesionego od wyroku Sądu Apelacyjnego – Sąd Dyscyplinarny z dnia 27 stycznia 2011 r., sygn. akt ASD (...),

orzekł:

1. zmienił zaskarżony wyrok w ten sposób, że uchylił orzeczenie o karze dyscyplinarnej wymierzonej w pkt. 1 i na podstawie art. 108 § 2 zdanie drugie ustawy z dnia 27 lipca 2001 r. – Prawo o ustroju sądów powszechnych (Dz. U. Nr 98, poz. 1070, ze zm.) umorzył postępowanie w tym zakresie;
2. w pozostałej części zaskarżony wyrok utrzymał w mocy.

Uzasadnienie

Wyrokiem z dnia 27 stycznia 2011 r. Sąd Apelacyjny – Sąd Dyscyplinarny uznał obwinionego byłego sędziego Sądu Rejonowego za winnego popełnienia przewinienia służbowego z art. 107 § 1 ustawy z dnia 27 lipca 2001 r. – Prawo o ustroju sądów powszechnych (Dz. U. Nr 98, poz. 1070 ze zm. dalej jako u.s.p.), stanowiącego oczywistą obrazę przepisu prawa, w ten sposób, że:

a) w okresie od dnia 16 marca 2007 r. do dnia 27 lutego 2008 r., jako sędzia Sądu Rejonowego w A., pomimo przekazania mu na piśmie, w dniu 4 lipca 2007 r., w trybie art. 37 § 4 u.s.p., uwagi dotyczącej sprawności postępowania, dopuścił się przewinienia służbowego poprzez niewykonanie wielokrotnych poleceń Prezesa Sądu Rejonowego z dnia: 16 marca, 29 maja, 28 i 29 czerwca, 2, 10, 14 i 16 lipca, 16 i 18 października, 20 listopada 2007 r. oraz z 14 i 28 lutego 2008 r., oraz poleceń Przewodniczącej Wydziału z dnia: 12 czerwca, 4 i 12 lipca, 18 i 20 września i dwóch zarządzeń z 15 października 2007 r. zobowiązujących go do sporządzenia uzasadnień wyroków i wyznaczenia terminów rozpraw we wskazanych w tych pismach sprawach, oraz do pisemnego wyjaśnienia przyczyn nieterminowego sporządzania uzasadnień tych wyroków i poleceń tych nie wykonał oraz nie udzielił odpowiedzi o powodach

zwłoki w sporządzaniu uzasadnień wyroków a także nie wystąpił z wnioskami o przedłużenie terminu do sporządzenia uzasadnienia,

b) z rażącym naruszeniem 14-dniowego terminu określonego w art. 423 § 1 k.p.k.:

– w dniu 4 lipca 2007 r., po upływie 2 lat, 4 miesięcy i 24 dni zwrócił uzasadnienie, wyroku wydanego 21 stycznia 2005 r. w sprawie II K 379/04 przeciwko Radosławowi M. pomimo tego, że projekt uzasadnienia w tej sprawie został sporządzony w dniu 23 lutego 2005 r. przez aplikantkę sądową, Monikę O.-Ł.,

– w dniu 4 lipca 2007 r., po upływie 2 lat 4 miesięcy i 15 dni zwrócił uzasadnienie wyroku wydanego w dniu 31 stycznia 2005 r. w sprawie II K 432/03, przeciwko Mariuszowi i Radosławowi G., które zostało sporządzone w dniu 24 lipca 2005 r. przez aplikanta prokuratorskiego Krzysztofa S.,

– w okresie od 24 listopada 2006 r. do 3 grudnia 2007 r. w siedemnastu sprawach karnych, sporządził uzasadnienia wyroków ze zwłoką, przy czym zwłoka wynosiła:

- II K 323/05 – 7 miesięcy i 12 dni,
- II K 308/06 – 5 miesięcy i 26 dni,
- II K 4/07 – 6 miesięcy i 15 dni,
- II K 17/07 – 4 miesiące i 7 dni,
- II K 254/07 – 4 miesiące i 1 dzień – oskarżony tymczasowo aresztowany,
- II K 36/07 – 2 miesiące i 28 dni,
- II K 276/07 – 3 miesiące i 7 dni,
- II K 474/07 – 3 miesiące i 2 dni,
- II K 220/06 – 2 miesiące i 13 dni,
- II K 411/06 – 2 miesiące i 8 dni,
- II K 88/07 – 2 miesiące i 8 dni,
- II K 224/05 – 4 miesiące i 25 dni,
- II K 306/05 – 2 miesiące i 9 dni,
- II K 207/06 – 3 miesiące i 27 dni,
- II K 322/06 – 2 miesiąca i 10 dni,
- II K 188/07 – 2 miesiące,
- II K 245/07 – 2 miesiące i 2 dni,

– w okresie od 18 października 2007 r. do 25 lutego 2008 r., wbrew obowiązkowi wynikającemu z art. 423 k.p.k., nie sporządził uzasadnień wyroków wydanych w sześciu sprawach karnych, przy czym zwłoka w sporządzeniu uzasadnień, w następujących sprawach, na dzień 25 lutego 2008 r., wynosiła:

- II K 23/07 – 4 miesiące i 23 dni,
- II K 292/03 – 4 miesiące i 12 dni,
- II K 453/04 – 3 miesiące i 2 dni,
- II K 1/03 – 2 miesiące i 15 dni,

- II K 405/05 – 2 miesiące,
- II K 229/07 – 1 miesiąc i 29 dni,

i za to z mocy art. 107 § 1 i art. 109 § 1 pkt 2 u.s.p. wymierzył mu karę nagany. Odnośnie innych przewinień dyscyplinarnych Sąd Dyscyplinarny, uznając obwinionego za winnego ich popełnienia na podstawie art. 108 § 2 u.s.p., umorzył postępowanie w zakresie wymierzenia kary dyscyplinarnej.

Sąd Dyscyplinarny ustalił, że obwiniony dnia 14 maja 2004 r. otrzymał nominację na stanowisko sędziego Sądu Rejonowego w A. Wcześniej pracował w latach 1990 – 1993 jako asesor w Prokuraturze Rejonowej, następnie od kwietnia 1993 r. do lipca 1997 r. był prokuratorem w Prokuraturze Rejonowej. Od sierpnia 1997 r., po uzyskaniu nominacji na prokuratora Prokuratury Okręgowej, pracował w Prokuraturze Okręgowej. Po nominacji sędziowskiej rozpoczął pracę w Wydziale Karnym Sądu Rejonowego w A., w którym orzekał do 9 września 2008 r., tj. do dnia, w którym doszło do rozwiązania stosunku służbowego wobec zrzeczenia się przez niego urzędu. W okresie pomiędzy marcem 2007 roku a lutym 2008 roku z powodu nieterminowego sporządzania uzasadnień wyroków, jak również z uwagi na niepodejmowanie przez obwinionego innych czynności w sprawach, wielokrotnie kierowano do niego pisemne uwagi dotyczące sprawności postępowań. W tym okresie obwiniony sporządził z przekroczeniem 14-dniowego terminu bądź też nie sporządził w ogóle uzasadnienia wyroków w dwudziestu pięciu prowadzonych przez siebie sprawach, przy czym zwłoka ta objęła okresy od dwóch miesięcy do ponad dwóch lat. Wcześniej prowadzone było przeciwko obwinionemu postępowanie dyscyplinarne, które zakończyło się wyrokiem skazującym na przeniesienie na inne stanowisko służbowe. Sąd Dyscyplinarny rozważając wymiar kary uznał, że odpowiednią dla obwinionego będzie kara nagany. Podkreślił, że dwa przypadki ponad dwuletniego opóźnienia w sporządzeniu uzasadnień były wyodrębnione z całego szeregu negatywnych zachowań przypisanych obwinionemu a zwłoka w sporządzaniu pozostałych nie była nadzwyczajnie drastyczna. Poza tym Sąd uwzględnił, że obwiniony zrzekł się urzędu, na co niewątpliwie wpływ miało wcześniejsze skazanie dyscyplinarne i obecne postępowanie. Wprawdzie zgodnie z art. 118 u.s.p. po rozwiązaniu stosunku służbowego sędziego postępowanie dyscyplinarne toczy się dalej, to jednak wówczas wybór kar dyscyplinarnych staje się ograniczony. Podobne stanowisko zajął Sąd Najwyższy – Sąd Dyscyplinarny w wyroku z dnia 30 sierpnia 2006 r. (sygn. akt SNO 37/06, nie publ.). Sąd może wymierzyć tylko kary najłagodniejsze i karę najsurowszą. Kara dyscyplinarna złożenia z urzędu sędziowskiego wymierzana jest za najcięższe przewinienia, często będące przestępstwami i ma oczywisty wpływ na dalsze życie obwinionego, choćby przez ograniczenie możliwości wykonywania niektórych zawodów prawniczych. Tymczasem zarzucane w niniejszym postępowaniu przewinienie dotyczy zupełnie

innej materii. Dlatego, zdaniem Sądu Dyscyplinarnego, brak jest powodów do wymierzenia innej kary niż nagana, która jest adekwatna do wagi i rodzaju popełnionego przewinienia dyscyplinarnego, a także należy uwzględnić skalę zaniedbań sędziego w zakresie terminowości sporządzania uzasadnień wyroków.

Minister Sprawiedliwości wniósł odwołanie od wyroku Sądu Apelacyjnego – Sądu Dyscyplinarnego na niekorzyść obwinionego. Na podstawie art. 438 pkt 4 k.p.k. w zw. z art. 128 u.s.p. zarzucił wyrokowi rażącą niewspółmierność orzeczenia o karze, polegającą na wymierzeniu obwinionemu kary dyscyplinarnej nagany za przewinienie służbowe przypisane w punkcie 1 zaskarżonego wyroku, będącą wynikiem nieuwzględnienia, we właściwy sposób, stopnia zawinienia obwinionego oraz wagi popełnionego przez niego przewinienia, a zwłaszcza rodzaju i wielkości zachowań składających się na przewinienie służbowe stanowiące oczywistą obrazę prawa. Podnosząc powyższy zarzut, Minister Sprawiedliwości wniósł o zmianę zaskarżonego wyroku przez wymierzenie obwinionemu za przewinienie służbowe opisane w pkt 1 wyroku – na podstawie art. 109 § 1 pkt 5 u.s.p. – kary złożenia sędziego z urzędu.

Sąd Najwyższy – Sąd Dyscyplinarny zważył, co następuje:

Odwołanie Ministra Sprawiedliwości dotyczące jedynie rozstrzygnięcia o karze, oparte na zarzucie jej rażącej niewspółmierności, nie może być uwzględnione i to z przyczyn nie związanych z merytoryczną oceną postawionego zarzutu, ale ze względu na zakaz wymierzania kary dyscyplinarnej wynikający z art. 108 § 2 zd. 2 u.s.p. Zasadniczo postępowania dyscyplinarnego nie można wszcząć po upływie trzech lat od chwili czynu (art. 108 § 1 u.s.p.). Jeżeli jednak postępowanie dyscyplinarne zostanie wszczęte przed upływem tego trzyletniego terminu, stosownie do treści art. 108 § 2 zd. 2 u.s.p. należy je umorzyć w zakresie wymierzenia kary, ograniczając się do orzeczenia o popełnieniu przewinienia dyscyplinarnego, gdy w ciągu trzech lat od chwili czynu nie zapadnie prawomocne orzeczenie. Odnosząc treść wskazanych norm prawnych do stanu faktycznego sprawy trzeba wskazać, że obwiniony popełnił przewinienia dyscyplinarne, za które została wymierzona kara dyscyplinarna nagany w okresie najdalej od dnia 24 listopada 2007 r. aż do 27 lutego 2008 r. Zważyć jednocześnie należy, że ponieważ zarzucane przewinienia dyscyplinarne miały charakter trwały, polegały na utrzymywaniu stanu niezgodnego z prawem w określonym czasie, przedawnienie rozpoczyna bieg od ostatniego momentu, w którym obwiniony zrealizował znamiona czynu (zob. wyrok Sądu Najwyższego – Sądu Dyscyplinarnego z dnia 25 września 2007 r., SNO 51/07, OSNSD 2007, poz. 74). Liczony w ten sposób trzyletni termin przedawnienia rozpoczął bieg najpóźniej dnia 28 lutego 2008 r. a minął 28 lutego 2011 r. Tym samym w chwili orzekania przez Sąd Najwyższy, wymieniony art. 108 § 2 zd. 2 u.s.p. ma pełne zastosowanie.

Tylko ze względu na upływ terminu przewidzianego art. 108 u.s.p. Sąd Najwyższy – Sąd Dyscyplinarny zmienił zaskarżony wyrok w ten sposób, że uchylił zawarte w nim rozstrzygnięcie co do kary oraz na podstawie art. 108 § 2 zd. 2 u.s.p. umorzył postępowanie w tym zakresie. Ten sposób rozstrzygnięcia odpowiada treści art. 437 k.p.k. z zw. z art. 128 u.s.p. (zob. jednak wyrok Sądu Najwyższego – Sądu Dyscyplinarnego z dnia 5 lipca 2006 r., SNO 30/06, OSNSD 2006, poz. 10).

W związku z zawartymi w odwołaniu zarzutami trzeba jedynie podnieść, że pomimo rozwiązania stosunku służbowego sędziego, postępowanie dyscyplinarne toczy się dalej a art. 118 u.s.p. nie zawiera żadnych ograniczeń (tak jak np. w odniesieniu do sędziów w stanie spoczynku – art. 104 § 3 u.s.p.), co do kar, które można wymierzyć. Ze względu na status obwinionego byłego sędziego, który zrzekł się urzędu orzeczona kara dyscyplinarna nie będzie podlegała wykonaniu. W piśmiennictwie podnosi się, że nie stanowi to przeszkody do jej wymierzenia. Podkreśla się jednocześnie znaczenie kary dyscyplinarnej jako swoistego rodzaju symbolicznego napiętnowania sędziego w sposób adekwatny do szkodliwości czynu i zawinienia sprawcy. W wyroku z dnia 30 sierpnia 2006 r., (sygn. akt SNO 37/06, OSNSD 2006, poz. 51) Sąd Najwyższy – Sąd Dyscyplinarny przyjął, że rozwiązanie stosunku służbowego limituje katalog możliwych do wymierzenia kar dyscyplinarnych, że wyłączone jest stosowanie kar pośrednich – usunięcia z zajmowanej funkcji oraz przeniesienia na inne stanowisko służbowe. Jednak i w tym orzeczeniu Sąd Najwyższy – Sąd Dyscyplinarny dopuścił wymierzenie najbardziej dolegliwej kary złożenia z urzędu pomimo wcześniejszego rozwiązania stosunku służbowego sędziego uznając, że wymierzenie tej kary pozbawia osobę ukaraną możliwości powrotu do służby sędziowskiej, a także może mieć wpływ na przystąpienie do innych zawodów prawniczych (zob. art. 118 u.s.p.).

Zrzeczenie się przez sędziego urzędu w toku postępowania dyscyplinarnego nie może zatem uzasadniać odstąpienia od wymierzenia kary złożenia z urzędu i wymierzenia kary łagodniejszej, jeśli zostało stwierdzone popełnienie ciężkiego przewinienia służbowego, nacechowanego najwyższym stopniem winy i szkodliwości społecznej, które usprawiedliwiałoby wymierzenie kary najsurowszej.

Z tych wszystkich względów, biorąc pod uwagę powołane na wstępie przyczyny uchylenia zaskarżonego orzeczenia, Sąd Najwyższy – Sąd Dyscyplinarny orzekł jak wyżej.